

Addysgeg y Cyfnod Sylfaen

Dylai plant gael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth drwy:

- gwricwlwm priodol o ran datblygiad lle mae'r saith Maes Dysgu (chwech mewn lleoliadau/ysgolion cyfrwng Cymraeg) yn cyd-fynd a chydweithio â'i gilydd
- darpariaeth barhaus wedi'i chyfoethogi a gweithgareddau â ffocws mewn amgylcheddau dysgu a geir dan do ac yn yr awyr agored
- gwahanol fathau o weithgareddau chwarae ac ystod o weithgareddau a gaiff eu cynllunio, gan gynnwys rhai a ysgogir gan y plant
- profiadau sy'n caniatáu iddynt fabwysiadu ystod o rolau, gan gynnwys arwain mewn grŵp bach, dysgu fesul pâr neu weithio mewn tîm
- gwahanol adnoddau, gan gynnwys TGCh
- cyfleoedd dysgu gweithredol sy'n adeiladu ar brofiadau blaenorol ac sy'n eu cefnogi i dyfu'n ddysgwyr annibynnol
- gweithgareddau sy'n caniatáu iddynt ddefnyddio eu synhwyrau a bod yn greadigol a dychmygus
- tasgau a heriau sy'n eu hannog i ddatrys problemau a thrafod.

Ystod o brofiadau

Dylai plant gael cyfleoedd i:

- gael profiad helaeth o iaith o'u cwmpas sy'n eu trwytho yn yr iaith lafar a'r ysgrifenedig
- ymarfer, datblygu a mireinio eu sgiliau ym mhob agwedd o'r ddarpariaeth, gan gynnwys y ddarpariaeth barhaus, ac ar draws pob Maes Dysgu
- mynegi eu hunain yn greadigol gan ddefnyddio'u dychmyg
- profi pob math o gyfryngau ac ysgogiadau gan gynnwys technolegau datblygol
- darllen a rhannu amrywiaeth o destunau a storïau nad ydynt yn ffuglen a storïau traddodiadol o Gymru ac o bob rhan o'r byd gan gynnwys y rheini a ysgrifennwyd gan awduron enwog
- gwneud marciau neu ysgrifennu mewn ystod o genres
- cyfathrebu mewn ystod o gyd-destunau at wahanol ddibenion ac ar gyfer gwahanol gynulleidfaoedd.

Mae Meysydd Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn y Gymraeg a'r Saesneg wedi eu datblygu law yn llaw. Gall blant ddefnyddio sgiliau trawsieithu a sgiliau deul i ddatblygu'r ddwy iaith gan sicrhau bod cryfder mewn un iaith yn atgyfnerthu'r llall.

Allwedd

O fewn y tabl, bydd testun o'r FfLIRh yn ymddangos fel testun normal. Bydd testun o'r FfLIRh sydd wedi cael ei estyn neu sydd yn sgil benodol i Faes Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn cael ei ddynodi gan brint trwm. Bydd y sgiliau hyn hefyd yn cael eu dynodi gan yr eiconau canlynol.

Sgil estynedig ▲ **Sgil Maes Dysgu** ❖

Mae'r sgiliau hyn, ar y cyd â datganiadau'r FfLIRh, yn ffurfio'r Maes Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu y Cyfnod Sylfaen.

D.S.

Er mwyn bod yn hygyrch ac yn ddarllenadwy, dyluniwyd y tablau hyn i'w hargraffu ar faint A3.

Llinyn: Ysgrifennu

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Ystyr, dibenion, darllenwyr	arbrofi ag ystod o ddefnyddiau ac offer gwneud marciau mewn amrywiaeth o gyd-destunau	gwneud marciau neu ysgrifennu mewn ymateb i ysgogiadau amrywiol ar bynciau sydd o ddiddordeb neu o bwys iddynt, gan gynnwys storïau a phrofiadau personol ❖	ysgrifennu mewn ymateb i ysgogiadau amrywiol ar bynciau sydd o ddiddordeb neu o bwys iddynt, gan gynnwys storïau, cerddi, gweithgareddau dosbarth a phrofiadau personol ❖	ehangu ar eu hymateb i ysgogiadau amrywiol ar bynciau sydd o ddiddordeb neu o bwys iddynt, gan gynnwys storïau, cerddi, gweithgareddau dosbarth a phrofiadau personol ❖
		priodoli ystyr i farciau, lluniau a gwaith celf, e.e. <i>nodiant oedolyn</i>	creu darnau o ysgrifennu ymddangosol ❖	cyfathrebu'n bwrpasol wrth ysgrifennu, e.e. <i>efallai gyda chymorth lluniad</i>	ysgrifennu at ddibenion gwahanol
		cyfathrebu drwy ddefnyddio symbolau a lluniau	cyfleu ystyr drwy luniau a thrwy wneud marciau	defnyddio lluniau, symbolau, dilyniant o llythrennau a geiriau cyfarwydd i gyfleu ystyr	ysgrifennu testun sy'n gwneud synnwyr i ddarllenwyr arall – gall y testun gynnwys manylion a lluniau
		sylweddoli bod modd ysgrifennu gair llafar ❖	creu ac arddweud brawddeg ar lafar sy'n disgrifio digwyddiadau, profiadau a lluniau i gyfleu ystyr ▲	sgwrsio am yr hyn y maent yn mynd i'w ysgrifennu	defnyddio sgwrs i gynllunio ysgrifennu
		dechrau sylweddoli mai llythrennau yw geiriau a bod ystyr i symbolau ysgrifenedig ❖	deall natur wyddorol ysgrifennu a bod gan symbolau ysgrifenedig ystyron		
		ysgrifennu llythrennau, rhifau a/neu symbolau ar hap	copio ac ysgrifennu llythrennau, geiriau ac ymadroddion, e.e. <i>o'r amgylchedd neu rai sydd wedi eu modelu gan yr ymaferydd</i> ▲	ysgrifennu geiriau, ymadroddion a brawddegau syml gan ddarllen eu hymdrechion	aillardarllen eu gwaith ysgrifennu a'i wella i sicrhau ei fod yn gwneud synnwyr
		defnyddio lluniau i gyfleu ystyr ar sgrin	defnyddio lluniau a symbolau i greu ysgrifennu ar sgrin	dewis llythrennau, geiriau a lluniau i greu ysgrifennu ar sgrin	arbrofi â ffurfiau a chynlluniau gwahanol ar sgrin, gan symud testun a lluniau o gwmpas yn hwylus
		dynwared y broses o ysgrifennu wrth chwarae rôl ❖	defnyddio iaith ysgrifenedig wrth chwarae rôl ac mewn gweithgareddau dysgu gweithredol ❖	defnyddio iaith ysgrifenedig at ddibenion neu swyddogaethau gwahanol o fewn gweithgareddau dysgu wrth chwarae a dysgu gweithredol ❖	defnyddio iaith ysgrifenedig at ddibenion, swyddogaethau a chynulleidfaoedd gwahanol o fewn gweithgareddau dysgu wrth chwarae a gweithgareddau strwythuredig ❖

Llinyn: Ysgrifennu

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Trefnu syniadau a gwybodaeth	Strwythur a threfn		dechrau gosod geiriau, arwyddion neu symbolau mewn dilyniant priodol	trefnu cynnwys mewn dilyniant cywir, e.e. <i>cyfarwyddiadau, ryseitiau</i>	dilyn strwythur yn eu gwaith ysgrifennu gyda chymorth, e.e. <i>adroddiadau, rhestri</i>
		cyfrannu ar lafar gan ddilyn ffurf wedi'i modelu gan oedolyn	cyfrannu i ffurf sydd wedi'i modelu gan yr athro/athrawes, e.e. <i>drwy ysgrifennu ar y cyd</i>	dilyn ffurf sydd wedi'i modelu gan yr athro/athrawes	dilyn a datblygu ar ffurf sydd wedi'i modelu gan yr athro/athrawes
				datblygu'r defnydd o linell stori o fewn ysgrifennu dychmygol ❖	mireinio'r defnydd o linell stori o fewn ysgrifennu dychmygol ❖
				defnyddio cynllun syml i helpu a threfnu'r broses ysgrifennu, e.e. <i>byrddau darlunio, mapiau meddwl</i> ❖	trefnu darn o ysgrifennu gyda dechrau, canol a diwedd
		dangos dealltwriaeth, mewn termau syml, o wahanol ddibenion a swyddogaeth iaith ysgrifenedig, e.e. <i>wrth chwarae rôl</i> ❖	dangos dealltwriaeth o wahanol ffurfiau, e.e. <i>cardiau, rhestri, gwahoddiadau</i>	deall gwahanol fathau o ysgrifennu, e.e. <i>cofnod o ddigwyddiadau, disgrifiadau, naratif</i>	defnyddio gwahanol fathau o ysgrifennu sy'n briodol i'r pwrpas a'r darlennydd
Ysgrifennu'n gywir	Iaith		defnyddio iaith sy'n gysylltiedig ag ysgrifennu, e.e. <i>llythyren, gair, brawddeg</i> ❖	defnyddio iaith sy'n gysylltiedig ag ysgrifennu, e.e. <i>gofynnod, priflythyren, ebychnod</i> ❖	deall a defnyddio iaith sy'n briodol ar gyfer ysgrifennu, e.e. <i>enw, berfenw, ansoddair</i> ▲
				defnyddio geiriau penodol sy'n ymwneud â phwnc eu hysgrifennu	defnyddio geiriau syml sy'n perthyn i'r pwnc mewn modd priodol
	Llawysgrifen Cystrawen Atalnodi Sillafu	codi gwrthrychau bach gyda'u bys a'u bawd a dechrau dal offer ysgrifennu'n gywir	dal offer ysgrifennu mewn modd priodol	creu priflythrennau a llythrennau bach sydd fel arfer yn eglur eu siâp ac yn wynebu'r ffordd gywir	ffurfio priflythrennau a llythrennau bach yn gywir ac yn gyson o ran eu maint
	dangos dealltwriaeth bod print ysgrifenedig yn mynd o'r chwith i'r dde	ysgrifennu o'r chwith i'r dde			

Llinyn: Ysgrifennu

Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Ysgrifennu'n gywir	Llawysgrifen Cystrawen Atalnodi Sillafu	adnabod synau llythrennau drwy ymchwilio a chyffwrdd siapiau'r llythrennau o fewn gweithgareddau chwarae aml-synhwyrdd.	gwahaniaethu rhwng llythrennau		
			gwahaniaethu rhwng priflythrennau a llythrennau bach, a dangos ymwybyddiaeth o atalnodau llawn ▲	defnyddio priflythyren ac atalnod llawn yn weddol gyson	defnyddio priflythyren, atalnod llawn a gofynnod yn gywir, a defnyddio ebychnod weithiau
				dechrau defnyddio cysyllteiriau er mwyn ymhelaethu ar bwynt	defnyddio cysyllteiriau i ysgrifennu brawddegau cyfansawdd
				defnyddio geiriau sy'n rhoi trefn ar destun, e.e. i ddechrau, yna ❖	defnyddio geiriau trefnu, e.e. <i>yn gyntaf, yna, wedyn, i gloi</i>
					defnyddio ffurfiau safonol berfau, e.e. <i>gweld/gwelais, mynd/aeith</i> , a chytundeb berf a goddrych, e.e. <i>roeddwn i/roedden ni</i>
			dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau'n newid ar ddechrau geiriau, e.e. <i>dau gi, y gath</i>	dangos ymwybyddiaeth bod rhai synau'n newid ar ddechrau geiriau, e.e. <i>y ferch</i>	defnyddio ambell dreigladd y maent wedi ei ymarfer ar lafar, e.e. <i>y bêl, fy mag, i'r dref</i>
			defnyddio'r gytsain gychwynnol gywir drwy ddechrau defnyddio gwybodaeth ffonig	sillafu rhai geiriau mewn modd confensiynol gan gynnwys geiriau cytsain-llafariad-cytsain, a llythrennau dwbl, e.e. <i>rh, ff</i>	defnyddio strategaethau sillafu fel rhannu'n sillafau, gwreiddiau syml ac ôl-ddodiaid, e.e. <i>-ŵr, -ydd, -og</i>
			dechrau defnyddio strategaethau sillafu megis sain-symbol a dadelfennu gair ar lafar gyda chymorth megis clapio synau mewn geiriau llafariad-cytsain a chytsain-llafariad-cytsain ❖	defnyddio strategaethau sillafu megis sain-symbol sy'n cyfuno a segmentu	defnyddio'u gwybodaeth o sillafau i sillafu geiriau â sawl sillaf ❖

		↔	Meithrin	↔	Dosbarth derbyn	↔	Blwyddyn 1	↔	Blwyddyn 2	↔
Elfennau	Agweddau		Mae plant yn gallu:		Mae plant yn gallu:		Mae plant yn gallu:		Mae plant yn gallu:	
Ysgrifennu'n gywir	Llawysgrifen Cystrawen Atalnodi Sillafu				defnyddio cymhorthion sillafu fel matiau sillafu, cardiau fflach ac adnoddau eraill ❖		defnyddio cymhorthion sillafu fel geiriaduron lluniau, matiau sillafu ac adnoddau eraill ❖		defnyddio geiriadur ❖	
					defnyddio geiriau cyfarwydd ac aml eu defnydd wrth ysgrifennu.		sillafu geiriau aml eu defnydd yn gywir.		sillafu geiriau aml eu defnydd yn gywir	
									sillafu rhai geiriau yn cynnwys ŷ/u/i, e.e. <i>tŷ, llun</i> , a llafariaid clwm, e.e. <i>coed</i> .	